

ДИШКАНТЮК ЮЛІЯ ІГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри господарського права і процесу*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ЩОДО НАДАННЯ СЕРВІСНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Надання сервісних послуг слугує підґрунтям для виникнення господарсько-правових відносин, які опосередковують зазначений процес та нормативно визначають його зміст і практичну реалізацію. В залежності від виду послуг та їх суб'єктної ознаки господарсько-правові відносини через які вони реалізуються можуть бути приватно-правові та публічно-правові (організаційні). До приватно-правових відносяться відносини з приводу надання послуг суб'єктами господарювання іншим суб'єктам або особам – споживачам, наприклад, надання побутових послуг, транспортних, консалтинг та інші. До публічно-правових можливо віднести надання адміністративних (публічних) послуг, наприклад, з приводу державної реєстрації суб'єктів господарювання або майна, ліцензування ті інших дозвільних процедур. Тобто ці відносини адаптовані до нормативно-визначених за ст. 3 Господарського кодексу України [1], а саме до господарсько-виробничих, організаційно-господарських та внутрішньогосподарських, які у літературі слушно відносять «першу групу вказаних відносин традиційно до горизонтальних відносин, а другу і третю – до вертикальних відносин» [2, с. 21].

Для надання сервісних послуг притаманним є відповідна форма. Можливо виокремлення змішаних сервісних послуг за формою, які можуть бути реалізовані через правовідносини приватного або публічного (адміністративного) характеру. Так, порядок та умови надання електронних послуг визначається за ст. 2 Закону України «Про електронні довірчі послуги», де зазначено, що цей нормативний акт регулює відносини, що виникають між юридичними, фізичними особами, суб'єктами владних повноважень у процесі надання, отримання електронних довірчих послуг, процедури надання цих послуг, нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг, а також основні організаційно-правові засади електронної ідентифікації [3].

Господарсько-правові відносини щодо надання сервісних послуг нерідко чітко визначені у спеціальних нормативних актах щодо окремих видів зазначених послуг. Так, за ст. 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 р. предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг з управління багатоквартирним будинком, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та поводження з побутовими відходами, а також відносини, що виникають у процесі надання послуг з

постачання та розподілу електричної енергії і природного газу споживачам у житлових, садибних, садових, дачних будинках [4]. Зазначені відносини також можуть бути як приватноправового так і публічно-правового характеру.

Податковий кодекс України з точки зору оподаткування виокремлює у пп. 14.1.185. поняття постачання послуг як будь-яку операцію, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності.

З метою оподаткування постачанням послуг, зокрема є:

а) досягнення домовленості утримуватися від певної дії або від конкуренції з третьою особою чи надання дозволу на будь-яку дію за умови укладення договору;

б) постачання послуг за рішенням органу державної влади чи органу місцевого самоврядування або в примусовому порядку;

в) постачання послуг іншій особі на безоплатній основі;

г) передача результатів виконаних робіт, наданих послуг платнику податку, уповноваженому згідно з договором вести облік результатів спільної діяльності без утворення юридичної особи, а також їх повернення таким платником податку після закінчення спільної діяльності;

г) передача (внесення) виконаних робіт, наданих послуг як вклад у спільну діяльність без утворення юридичної особи, а також повернення послуг;

д) постачання послуг з розміщення знаку відповідної торгової марки або самого товару чи послуги в кінофільмі, серіалі або телевізійній програмі, які є візуальними (глядачі лише бачать продукт або знак торговельної марки, продукт чи торговельна марка згадується у розмові персонажа; товар, послуга чи торговельна марка органічно вплітаються в сюжет і є його частиною) [5]. Зазначений вичерпний перелік видів постачання послуг з метою оподаткування є певними видами господарсько-правових відносин щодо надання відповідних послуг, а особами, які їх надають є суб'єкти господарювання або владні суб'єкти. Постачання послуг за рішенням органу державної влади чи органу місцевого самоврядування є формою публічних (адміністративних) послуг, а відносини щодо їх виникнення та існування є організаційно-господарськими, адже засновані на владно-обов'язкових повноваженнях спеціально уповноважених органів. О.Ю. Ілларіонов слушно вказує про те, що «організаційно-господарські відносини – це відносини, які виникають між суб'єктами господарювання та органами державної виконавчої влади (в т.ч. колегіальними), органами місцевого самоврядування або іншими суб'єктами господарювання у процесі організації (в т.ч. створення умов господарювання) господарської діяльності та управління нею на підставі відповідних повноважень та/або права власності. Дане визначення повністю задовольнятиме вимогам часу та принципам модернізації структури Господарського кодексу на засадах європейського досвіду організації і здійснення господарської діяльності,

а також імплементації положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом» [6, с. 33].

На сьогоднішній день поширеними є фінансові господарсько-правові відносини щодо надання сервісних послуг, які теж можуть бути приватно або публічно-правовими. Наприклад, за Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [7], який регулює відносини, що виникають між учасниками ринків фінансових послуг під час здійснення операцій з надання фінансових послуг, а також виокремлює посередницькі послуги на ринках фінансових послуг – діяльність юридичних осіб чи фізичних осіб – підприємців, якщо інше не передбачено законом, що включає консультування, експертно-інформаційні послуги, роботи з підготовки, укладення та виконання (супроводження) договорів про надання фінансових послуг, інші послуги, визначені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

Опосередкування господарсько-правових відносин може бути здійснено через відповідний реєстратор, наприклад, за допомогою автомату з продажу товарів (послуг) – реєстратор розрахункових операцій, який в автоматичному режимі здійснює видачу (надання) за готівкові кошти або із застосуванням платіжних карток, жетонів тощо товарів (послуг) і забезпечує відповідний облік їх кількості та вартості, та створює контрольну стрічку в електронному вигляді або програмного реєстратора розрахункових операцій який представляє собою програмний, програмно-апаратний або програмно-технічний комплекс у вигляді технологічного та/або програмного рішення, що використовується на будь-якому пристрої та в якому фіскальні функції реалізовані через фіскальний сервер контролюючого органу і який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), операцій з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг), операцій з приймання готівки для подальшого переказу. Контролюючий орган забезпечує безкоштовне програмне рішення для використання суб'єктом господарювання, які визначені у ст. 1 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [8].

Таким чином, порядок надання сервісних послуг опосередковують правовідносини господарського характеру, які можливо характеризувати за наступними критеріями, а саме: від виду сервісних послуг та їх суб'єктної ознаки на приватноправові та публічно-правові (організаційні); від об'єкту (предмету) сервісних послуг на майнові, фінансові (в національній та/або іноземній валютах) та змішані; від форми договорів та позадоговірні; від зустрічного задоволення оплатні та безоплатні та від порядку надання письмові, електронні та змішані. Господарсько-правові відносини щодо надання сервісних послуг представляють собою різновид господарсько-правових відносин, публічного, приватного або змішаного характеру, завдяки яким сервісні послуги набувають практичний вираз, реалізуються через відпові-

дні права та обов'язки їх суб'єктів на підставі та умовах, визначених нормами чинного законодавства.

Список використаної літератури:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.
2. Господарське право: підручник. О.П. Подцерковний, В.Г. Олюха, О.О. Квасніцька та ін.; За заг. ред. О.П. Подцерковного. 3-тє вид., доп. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовтня 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 400.
4. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09 листопада 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 1. Ст. 1.
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. Офіційний вісник України. 2010. № 92. Ст. 3248.
6. Ілларіонов О.Ю. Організаційно-господарські правовідносини в контексті виконання положень угоди про асоціацію з Європейським Союзом. *Юридичний бюлетень*. 2016. Вип. 2. С. 34-43.
7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 1. Ст. 1.
8. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06 липня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 28. Ст. 205.

Ключові слова: сервісні послуги, приватно та публічно-правові відносини, електронна форма, господарсько-правові відносини, система законодавства.

Ключевые слова: сервисные услуги, частно и публично-правовые отношения, электронная форма, хозяйственно-правовые отношения, система законодательства.

Key words: service, private and public-legal relations, electronic form, economic and legal relations, system of legislation.

ШЕСТАКОВА ЮЛІЯ ДМИТРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри господарського права і процесу, адвокат*

ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ З ІНВЕСТИЦІЙНОЮ СКЛАДОВОЮ

Корпоративні права у сфері господарювання виникають у зв'язку зі створенням та подальшою діяльністю різноманітних юридичних осіб – суб'єктів господарювання. Правовим підґрунтям корпоративних прав є чисельні норми чинного законодавства, які містяться у нормативно-правових актах різної юридичної сили, що свідчить про наявність системи законодавства відносно зазначених прав. У літературі слушною є думка про те, що «корпоративне законодавство охоплює норма-